

BELGISCHE SENAAAT

ZITTING 2002-2003

10 OKTOBER 2002

Voorstel van resolutie over de verbetering van de procedure voor het bekomen van een tegemoetkoming voor de aankoop van een rolstoel

(Ingediend door de heer Jan Remans)

TOELICHTING

Een persoon met een handicap die nood heeft aan een rolstoel om zich te verplaatsen wordt geconfronteerd met een aantal hindernissen die het voor hem moeilijk maken om op een gemakkelijke wijze die rolstoel te bekomen die voor hem het meest geschikt is.

Grosso modo kan gesteld worden dat de aanvrager wordt geconfronteerd met drie zware problemen.

Ten eerste moet hij een aantal wettelijke voorwaarden vervullen, die bepalen of men recht heeft op een rolstoel.

Het RIZIV bepaalt twee grote groepen die recht hebben op een rolstoel, zijnde de mensen met een ernstige vermindering van de motorische functie van de onderste ledematen en de mensen met een volledig functieverlies van de onderste ledematen.

Door deze stringente eisen vallen heel wat mensen uit de boot ondanks het feit dat zij werkelijk nood hebben aan een rolstoel. Zo hebben de reumatische patiënten met gewrichtsmisvormingen, voor zover de gewrichten nog kunnen worden bewogen, geen recht op een rolstoel, ook niet indien de armen gehandicapt zijn. Mensen met interne aandoeningen, zoals harten nieraandoeningen, ademhalingsstoornissen, stoor-

SÉNAT DE BELGIQUE

SESSION DE 2002-2003

10 OCTOBRE 2002

Proposition de résolution relative à l'amélioration de la procédure en vue de l'obtention d'une intervention dans l'achat d'une chaise roulante

(Déposée par M. Jan Remans)

DÉVELOPPEMENTS

Une personne handicapée qui a besoin d'une chaise roulante pour se déplacer rencontre un certain nombre d'obstacles l'empêchant d'obtenir facilement celle qui lui est la plus appropriée.

En gros, on peut distinguer trois problèmes de taille auxquels le demandeur est confronté.

Premièrement, il doit remplir un certain nombre de conditions légales s'il veut avoir droit à une chaise roulante.

Selon l'INAMI, deux grands groupes y ont droit, à savoir les personnes qui souffrent d'une diminution importante de la fonction motrice des membres inférieurs et celles qui souffrent d'une perte complète de fonction des membres inférieurs.

De par ces conditions contraignantes, de nombreuses personnes restent sur la touche bien qu'elles aient réellement besoin d'un fauteuil roulant. C'est ainsi que les personnes souffrant de rhumatismes avec déformations articulaires, pour autant qu'elles puissent encore bouger leurs articulations, n'ont pas droit à une chaise roulante, même pas si leurs bras sont handicapés. N'y ont pas davantage droit les person-

nissen van het arteriële, veneuze of lymfevatenstelsel, komen evenmin in aanmerking.

Eens is bepaald dat de aanvrager, rekening houdend met zijn graad van handicap, recht heeft op een rolstoel, wordt hij of zij in tweede instantie geconfronteerd met de beperkingen die het RIZIV oplegt met betrekking tot de rolstoelen die kunnen worden aangekocht. Er wordt gewerkt met een stringente en zeer gedetailleerde nomenclatuur en op basis hiervan bekomen patiënten vaak niet de rolstoel waar zij nood aan hebben. Dikwijls heeft de gehandicapte behoefte aan een minder of een anders uitgeruste rolstoel, maar wordt hem een bepaald type rolstoel toegerekend louter en alleen omdat dat type op de nomenclatuur staat.

Bovendien wordt de betrokkene geconfronteerd met een rolstoel die duur is, dat wil zeggen een rolstoel waarvoor het remgeld dat hijzelf moet opleggen zeer hoog is, zelfs rekening houdend met de tussenkomst van het gemeenschapsfonds. Doordat de omschrijvingen in de nomenclatuur zo specifiek zijn, komen slechts enkele fabrikanten in aanmerking om deze rolstoelen te leveren. Een gebrek aan concurrentie leidt altijd tot aberraties bij de prijszetting. Dit heeft tot gevolg dat rolstoelen met evenwaardige mogelijkheden in het buitenland soms voor de helft van de prijs kunnen worden aangekocht.

Ten derde wordt de gehandicapte geconfronteerd met een veelheid aan instellingen die ieder voor hun deel de rolstoel terugbetalen. De staatsvorming in België heeft tot gevolg dat hij tegelijk moet aankloppen bij het RIZIV als basisfinancierder en bij de regionale fondsen voor Sociale Integratie van de personen met een handicap, die de rolstoel residuair financieren. Voeg daar nog bij eventuele financieringen van bijvoorbeeld rolstoelen door de zorgverzekering of, wie weet, ooit door de maximumfactuur. Bovendien hanteren het RIZIV en de gemeenschapsfondsen andere criteria. Omwille van de aard van de ziekteverzekering is het RIZIV gericht op medische criteria, terwijl de gemeenschapsfondsen ook belang hechten aan andere criteria, meer bepaald de sociale integratie. Voor de persoon met een handicap leidt dit vaak tot grote verwarring.

Voor heel wat personen met een handicap betekent de rolstoel het verschil tussen mobiliteit en immobiliteit. Het is dan ook belangrijk dat de overheid personen met een handicap de mogelijkheid biedt om op een eenvoudige en correcte wijze een aanvraag voor een rolstoel in te dienen, behandeld te zien en tussenkomsten in de kosten te bekomen.

In de resolutie wordt aan de regering gevraagd om op fundamentele punten in de procedure belangrijke

nes souffrant d'affections internes, telles que des affections cardiaques et rénales, des troubles de la respiration, des troubles des systèmes artériel, veineux ou lymphatique.

Deuxièmement, dès qu'il a été établi, en tenant compte du taux de handicap du demandeur, que celui-ci a droit à une chaise roulante, il est confronté aux limitations que l'INAMI impose à l'achat de cet instrument. On se base sur une nomenclature contraignante et extrêmement détaillée, ce qui a pour conséquence que les patients n'obtiennent souvent pas le type de chaise dont ils ont besoin. Il arrive fréquemment que la personne handicapée a besoin d'une chaise roulante moins équipée ou équipée différemment, mais qu'elle se voit attribuer un certain type tout simplement parce que c'est celui qui figure dans la nomenclature.

De plus, la chaise roulante coûte cher à l'intéressé, qui doit se charger lui-même du paiement du ticket modérateur, celui-ci étant très élevé, même après déduction de l'intervention du fonds communautaire. Du fait que les descriptions qui figurent dans la nomenclature sont tellement spécifiques, seuls quelques fabricants ont obtenu de pouvoir livrer ces chaises. L'absence de concurrence donne toujours lieu à des aberrations en matière de fixation des prix. En conséquence, on peut parfois en acheter d'équivalentes à l'étranger pour la moitié du prix.

Troisièmement, la personne handicapée se trouve devant une multitude d'institutions qui remboursent chacune une partie du coût. Par suite de la réforme de l'État en Belgique, elle doit s'adresser simultanément à l'INAMI en tant que source de financement de base et aux fonds communautaires pour l'intégration sociale des personnes handicapées, lesquels offrent un financement complémentaire pour la chaise roulante. N'oublions pas non plus les financements éventuels de chaises roulantes, par exemple, sur le compte du «*Vlaamse zorgverzekering*» ou, peut-être un jour, du maximum à facturer. De plus, l'INAMI et les fonds communautaires se basent sur des critères différents. En raison de la nature de l'assurance maladie, l'INAMI est axé sur des critères médicaux, alors que les fonds communautaires attachent également une certaine importance à d'autres critères, plus particulièrement celui de l'intégration sociale. Cet écart prête souvent à confusion pour la personne handicapée.

Pour de nombreux handicapés, le fauteuil roulant fait la différence entre la mobilité et l'immobilité. Il importe dès lors que les pouvoirs publics fassent en sorte que les personnes handicapées puissent, d'une manière simple et correcte, introduire une demande pour un fauteuil roulant, la voir examinée et obtenir une intervention dans les frais.

Dans la présente résolution, le gouvernement est invité à apporter des simplifications et des améliorations

vereenvoudigingen en verbeteringen aan te brengen. Zij vraagt de federale overheid om deze hervormingen te realiseren in samenwerking met de gemeenschappen en de gewesten. Belangrijke bevoegdheden inzake het gehandicaptenbeleid zijn immers toevertrouwd aan de gemeenschappen. Het is dan ook essentieel om te kunnen komen tot een gezamenlijk beleid.

Voorop staat hierbij uiteraard de bekommernis inzake de betaalbaarheid van de rolwagen voor de persoon met een handicap. Zelfs met een tussenkomst van het RIZIV en het bevoegde gemeenschapsfonds blijft de aankoop van een rolstoel een grote investering voor de persoon met een handicap. Veelal heeft hij immers geen andere inkomsten dan de inkomensvervangende tegemoetkoming voor gehandicapten. In de resolutie wordt dan ook gevraagd dat de federale overheid in samenspraak met de gemeenschappen inspanningen zou doen om de persoonlijke tussenkomst van de persoon met een handicap te verlagen. Vandaar ook de vraag naar meer budgettaire middelen.

Vervolgens is er de vraag naar een ruimere omschrijving van de doelgroep. Zoals hierboven werd vermeld zijn de voorwaarden zeer strikt omschreven en vallen heel wat mensen — die toch wel nood hebben aan een rolstoel — uit de boot. De indieners vragen de federale regering om te onderzoeken of de doelgroep niet verruimd kan worden, dus de voorwaarden versoepeld.

Ten derde wordt gevraagd om aan de persoon met een handicap een grotere vrijheid te bieden bij de aankoop van een rolstoel. Er moet afgestapt worden van de vandaag bestaande rigide regelgeving. Bij de indicatiestelling dient te worden nagegaan welke rolstoel de gehandicapte nodig heeft. Daarvoor kan — net zoals vandaag — een beroep worden gedaan op de multidisciplinaire teams. In functie van de indicatiestelling wordt bepaald welke type rolstoel de persoon met een handicap nodig heeft. Aan de gehandicapte wordt een financiële tussenkomst ter beschikking gesteld die overeenkomt met het type rolstoel dat hij geïndiceerd gekregen heeft. De gehandicapte zou zich dan vrij op de markt zich de rolstoel kunnen aanschaffen die hij nodig heeft. Het RIZIV stelt als enige twee voorwaarden dat de rolstoel een kwaliteitslabel heeft dat wordt toegekend door het RIZIV én dat de factuur van de aankoop — dus van de besteding van de middelen — wordt voorgelegd. Met het kwaliteitslabel moet gegarandeerd worden dat het materiaal dat wordt aangekocht deugdelijk is. Er moet immers worden voorkomen dat mensen worden misbruikt door firma's en een rolstoel aankopen die een slechte prijs-kwaliteitsverhouding heeft. Een onafhankelijke commissie kan oordelen over de toekenning van dit

tions considérables sur des points fondamentaux de la procédure. On y demande au pouvoir fédéral de réaliser ces réformes en collaboration avec les communautés et les régions, puisque d'importantes compétences en matière de politique des handicapés ont été transférées aux communautés. Il est dès lors essentiel de pouvoir arriver à une politique commune.

Il convient évidemment en premier lieu de veiller à ce que le prix de la chaise roulante soit raisonnable pour la personne handicapée. Même avec l'intervention de l'INAMI et celle du fonds communautaire compétent, l'achat d'une chaise roulante constitue toujours un investissement considérable pour elle, qui, d'ordinaire, ne dispose pas d'autres revenus que l'allocation de remplacement de revenus pour handicapé. Aussi demande-t-on dans la résolution que l'autorité fédérale s'efforce, de concert avec les communautés, de diminuer l'intervention personnelle du handicapé. C'est pourquoi on réclame aussi des moyens budgétaires supplémentaires.

On demande ensuite que le groupe cible bénéficie d'une définition plus étendue. Comme il a été dit ci-dessus, les conditions à remplir sont très strictes et de nombreuses personnes, qui ont malgré tout besoin d'une chaise roulante, restent sur la touche. Les auteurs de la proposition demandent au gouvernement fédéral d'examiner si le groupe cible ne pourrait pas être élargi, autrement dit, si les conditions ne pourraient pas être assouplies.

On demande en troisième lieu de laisser aux personnes handicapées une plus grande liberté lors de l'achat d'une chaise roulante. Il faut renoncer à la réglementation rigide qui existe actuellement. Lorsque est posée l'indication, il convient de vérifier de quelle chaise roulante la personne handicapée a besoin. Pour ce faire, on peut, comme c'est le cas à l'heure actuelle, faire appel à des équipes multidisciplinaires. En fonction de l'indication, on détermine de quel type de chaise elle a besoin. On lui verse une intervention financière correspondant au type de chaise qu'elle s'est vu indiquer. Elle pourrait alors acquérir en toute liberté sur le marché la chaise dont elle a besoin. Les deux seules conditions que l'INAMI pose, c'est que la chaise roulante ait un label de qualité octroyé par l'INAMI et que la facture d'achat — soit la preuve de l'affectation des moyens — soit produite. Ce label de qualité sert à garantir la bonne qualité du matériel acheté. Il faut en effet éviter que les personnes concernées ne soient abusées par des firmes et n'achètent un fauteuil présentant un mauvais rapport qualité-prix. Une commission indépendante peut juger de l'octroi de ce label, en se basant sur le rapport entre la qualité et le prix. L'obligation de produire les factures doit permettre de vérifier que les

label, uitgaande van de verhouding tussen prijs en kwaliteit. Het voorleggen van de facturen moet er voor zorgen dat de toegekende middelen voor het juiste doel worden aangewend.

Deze versoepelde procedure moet de persoon met een handicap toelaten om de voor hem meest geschikte rolstoel te kopen tegen de beste voorwaarden. De toekenning van het kwaliteitslabel zal tot gevolg hebben dat de prijszetting door de firma's zal moeten gefundeerd zijn op een goede prijs-kwaliteitsverhouding.

Er dient ook te worden overwogen wat kan gebeuren met gebruikte rolstoelen. Vandaag is het niet duidelijk wat gebeurt met een rolstoel van een persoon met een handicap die overlijdt of die een andere rolstoel aankoopt, bijvoorbeeld omdat de vorige niet meer voldoet aan de noden van de betrokkene. Het zou interessant kunnen zijn om deze rolstoelen te recupereren en ter beschikking te stellen van andere personen met een handicap, wat uiteraard de prijs van de aankoop kan reduceren.

Aan de regering wordt gevraagd om in overleg met de gemeenschappen een éénloketsysteem te creëren. Dit uniek toegangslotet moet voor de aanvraag van de tussenkomst in de kostprijs van een rolstoel het enige aanspreekpunt worden voor de persoon met een handicap. Het uniek toegangslotet heeft dan de opdracht om ervoor te zorgen dat de aanvraag terecht komt bij alle instanties die bevoegd zijn. Dit voorkomt dat de gehandicapte bij de verschillende instanties zijn dossier moet indienen en verstrikt raakt in de administratieve rompslomp.

Jan REMANS.

moyens alloués sont bien utilisés aux fins appropriées.

Le but de cet assouplissement de la procédure est que la personne handicapée puisse acheter aux meilleures conditions la chaise roulante qui lui convient le mieux. L'octroi du label de qualité aura pour effet que les firmes devront justifier leur prix par un bon rapport qualité-prix.

Il faut également réfléchir à l'usage que l'on peut réserver aux chaises roulantes qui ont déjà servi. On ne voit pas clairement, à l'heure actuelle, ce qui se passe avec la chaise d'une personne handicapée qui vient à mourir ou qui en achète une autre, par exemple parce que l'ancienne ne répond plus à ses besoins. Il serait intéressant de pouvoir récupérer ces chaises et de les mettre à la disposition d'autres handicapés, ce qui fera bien entendu baisser le prix à l'achat.

Le gouvernement est invité à instaurer un système de guichet à fonction unique, en concertation avec les communautés. Ce guichet unique doit devenir le seul point de contact pour la personne handicapée qui demande une intervention dans le prix d'achat d'une chaise roulante. Le guichet unique doit alors veiller à ce que la demande soit soumise à toutes les instances compétentes. Cela évitera au handicapé de devoir soumettre son dossier aux différentes instances et de se trouver empêtré dans les méandres de la procédure administrative.

VOORSTEL VAN RESOLUTIE

De Senaat,

A. gelet op het fundamenteel recht van elke persoon met een handicap op de mogelijkheid om zich binnens- en buitenshuis te kunnen verplaatsen;

B. gelet op de grote verscheidenheid in de beperkingen die personen met een handicap op het vlak van elementaire mobiliteit ondervinden, evenals op het gediversifieerde aanbod van rolstoelen om deze beperkingen te compenseren;

C. gelet op de veelheid van actoren waarmee de gehandicapte wordt geconfronteerd, zijnde de importeurs, de constructeurs, de verstrekkers en bandagisten, de ziekte- en invaliditeitsverzekering, de ziekenfondsen met hun adviserende geneesheren, de gemeenschapsfondsen voor Sociale Integratie van personen met een handicap, de verzekeraars en vooral de gehandicapte persoon zelf;

D. gelet op de diversiteit van reglementeringen bij tegemoetkomingen voor rolstoelen, namelijk het gemeen recht (bijvoorbeeld verkeersongevallen), de wetgeving op de arbeidsongevallen en de beroepsziekten, de ziekte- en invaliditeitsverzekering, die een scharnierfunctie vervult in dit dossier, en aanvullend de gemeenschapsfondsen (die een residuair karakter hebben);

E. overwegende dat elke persoon met een handicap, die wettig in België verblijft, rechtens aanspraak moet kunnen maken op een rolstoel die tegen een verantwoorde kostprijs zijn mobiliteitsbeperking op een adequate wijze compenseert;

F. overwegende dat de financiering van deze elementaire basisbehoefte, voor zover die niet reeds via een aansprakelijkheids- of sociale verzekering is gedekt, door de overheid gewaarborgd moet worden;

G. overwegende dat de bestaande financieringsregelingen op zowel federaal als deelstatelijk niveau tal van beperkende voorwaarden hanteren, inzonderheid limitatieve nomenclatuurlijsten en beperkende maximatarieven, waardoor tal van personen met een handicap een rolstoel op maat van hun individuele behoeften in belangrijke mate uit eigen middelen moeten financieren;

H. overwegende dat de bevoegdheidsverdeling tussen het federaal en deelstatelijk niveau, zoals die thans op het vlak van de financiering van rolstoelen *in concreto* is uitgewerkt, bijkomende hinderpalen kan opwerpen voor de persoon met een handicap;

I. overwegende dat de regering het initiatief nam tot oprichting van een Interministeriële Conferentie voor het gehandicaptenbeleid;

PROPOSITION DE RÉSOLUTION

Le Sénat,

A. eu égard au droit fondamental de toute personne handicapée à la possibilité de se déplacer à l'intérieur et à l'extérieur de son habitation;

B. eu égard à la pluralité des limitations auxquelles sont confrontées les personnes handicapées sur le plan de la mobilité élémentaire, et vu l'offre diversifiée de chaises roulantes destinées à compenser ces limitations;

C. eu égard à la multiplicité d'acteurs auxquels est confrontée la personne handicapée, à savoir les importateurs, les constructeurs, les dispensateurs de soins et bandagistes, l'assurance maladie-invalidité, les mutuelles et leurs médecins conseils, les fonds communautaires pour l'intégration sociale des personnes handicapées, les assureurs et, surtout, la personne handicapée elle-même;

D. eu égard à la diversité des réglementations concernant les interventions dans l'achat de chaises roulantes, à savoir le droit commun (par exemple en cas d'accidents de la route), la législation relative aux accidents du travail et aux maladies professionnelles, l'assurance maladie-invalidité, qui occupe une position clé dans ce dossier, et, en complément, les règles établies par les fonds communautaires (dont le financement est complémentaire);

E. considérant que toute personne handicapée résidant légalement en Belgique est en droit de prétendre légitimement à une chaise roulante d'un prix raisonnable et pouvant compenser adéquatement ses limitations en matière de mobilité;

F. considérant que le financement de ce besoin de base doit être garanti par les pouvoirs publics, pour autant qu'il ne soit pas déjà couvert par une assurance en responsabilité ou une assurance sociale;

G. considérant que les règles de financement existantes au niveau tant fédéral que communautaire comprennent de nombreuses conditions restrictives, plus particulièrement des nomenclatures limitatives et des taux maximums limitatifs, ce qui a pour conséquence que de nombreuses personnes handicapées se voient contraintes de payer en grande partie sur leurs fonds propres l'achat d'une chaise roulante correspondant à leurs besoins individuels;

H. considérant que la répartition des compétences entre le niveau fédéral et le niveau communautaire, telle qu'elle est conçue concrètement à l'heure actuelle sur le plan du financement des chaises roulantes, peut être la cause d'obstacles supplémentaires pour la personne handicapée;

I. considérant que le gouvernement a pris l'initiative d'instituer une Conférence interministerielle pour la politique des handicapés;

vraagt de regering om in overleg met de gemeenschaps- en gewestregeringen een aantal maatregelen te nemen teneinde te komen tot een efficiënter beleid inzake het aanvragen, toekennen en subsidiëren van rolstoelen, meer bepaald:

1. de persoonlijke bijdrage van de persoon met een handicap bij de aanschaf van een rolstoel te reduceren;
2. te onderzoeken in welke mate de voorwaarden waaraan de rechthebbenden moeten voldoen kunnen worden versoepeld;
3. de persoon met een handicap meer beslissingsruimte te geven bij de aanschaf van een rolstoel teneinde hem in staat te stellen een rolstoel aan te schaffen die functioneel beantwoordt aan zijn of haar individuele behoeften;
4. een systeem te ontwikkelen om gebruikte rolstoelen te recupereren;
5. een enig toegangskloket te creëren waar de persoon met een handicap zijn aanvraag voor een rolstoel indient en waarlangs hij de verschillende subsidiërende overheden van zijn rolstoel kan aanspreken;
6. de nodige maatregelen te treffen teneinde een grotere transparantie te garanderen in de basis van tegemoetkomingen teneinde een optimale verhouding tussen de prijs en kwaliteit tot stand te brengen en een correcte prijszetting te bekomen;
7. de nodige middelen vrij te maken om een antwoord te bieden aan het elementaire recht op mobiliteit van elke persoon met een handicap.

25 juli 2002.

Jan REMANS.
 Jacques D'HOOGHE.
 Philippe MAHOUX.
 Alain DESTEXHE.
 Myriam VANLERBERGHE.
 Paul GALAND.
 Jacinta DE ROECK.
 Georges DALLEMAGNE.
 Patrik VANKRUNKELSVEN.

demande au gouvernement de prendre, en concertation avec les gouvernements de communauté et de région, un certain nombre de mesures afin d'arriver à une politique plus efficace en ce qui concerne la demande, l'attribution et le subventionnement des chaises roulantes, plus spécialement:

1. réduire la contribution personnelle du handicapé pour l'achat d'un fauteuil roulant;
2. examiner dans quelle mesure les conditions que les intéressés doivent remplir peuvent être assouplies;
3. laisser à la personne handicapée une plus grande liberté de décision lors de l'achat d'une chaise roulante, afin qu'elle puisse s'en procurer une qui réponde d'une manière fonctionnelle à ses besoins individuels;
4. mettre au point un système permettant de récupérer les chaises roulantes ayant déjà servi;
5. créer un guichet à fonction unique auquel la personne handicapée soumet sa demande en vue de l'obtention d'une chaise roulante et par l'intermédiaire duquel elle peut s'adresser aux diverses autorités censées subventionner celle-ci;
6. prendre les mesures nécessaires afin d'assurer une plus grande transparence de la base des allocations, en vue de réaliser un rapport optimal entre le prix et la qualité et d'arriver à une fixation des prix correcte;
7. libérer les moyens nécessaires afin de satisfaire au droit élémentaire de toute personne handicapée à la mobilité.

25 juillet 2002.